
MAGYAR MŰSA.

Költ Bétsben 18. April. 1787.

Végeztetik.

Ha már eddig-is, a' míg tsak kiki a' természetől ment köztünk, 's nem taníttatott; annyira mentünk: mire nem mehetnénk, ha a' természet jó mivelés, és tanítás által feigittetnék? Hagyjuk-meg hát mind valamennyi, Nemzetünknek! Valami minden népeké a' Versben, tégyük mind azt magunkévá. Válaszszon kiki izemély szerént azokból, a' mit fzeret, müljon felyül azokban másokat. Nemzetünk pedig haladjon-meg más Nemzeteket Verfeink' bövségével, és szépségével. Így ofztán nem leszsz igaz: hogy a' Magyar Versnek, valamint o' Magyar Legény lábának, nintsen helyes állása, proportziója, sem a' Német, sem a' Frantzia tsizmában: a' leszsz inkább igaz, hogy valamint a' Görög, es Deák könnyü paputs, és nagy farú a' Magyar-lábakat meg-illeti: úgy a' Frantz, Anglus, és német tsizmákat ugyan azon Magyar lábak gavalléron fon hordozhattják, tsak hogy Eleinktől kedvellett, 's reánk maradt kurta topánkánkhöz, 's telekes bostkorunkhoz annyira ne ragaszkodjunk.

Toldalék a' kétszeres Versekhez, és példák.

Tehettem volna példákat mindenik Versnek mellé; de részizerént a' Versek' esmeretes volta, rész-

C e

izerént

szerént a' munka' nagyobbra való terjedésének kerü-
lése ellent állott. Most tsak a' kétszeres Versekre,
mellyek még szemeink előtt ritkábbak, és a' mellyek-
ből a' többi-is világosodik, hozok-fel edgynehányt.
Ezeknek-is azt a' Német, melly Distikonnak nevez-
tetik, már eléggé esmeretessé tették T. Gyönyösi,
Mánási Urak, és mások; azért ebből-is tsak edgyet-
len edgyet említek, jelentvén azzal, hogy nem tsak
lakadalmi, és halotti Verseket lehet ezen írni: Ez
Felyül-Irás edgy nap-órára.

Felkél mindennap'; de leszáll ugyan annyiszor a'
Nap.

Eltünk nap: ha halad; feljöve, majd leszalad.

De ez az, a' mellyet méltó meg-jegyezniem;
hogy nem is tsak az efféle versekben tarthatnak ba-
rátságot a' Hang-mértékek a' végezetekkel. Melly
kellemetesen esznek a' Szaffó mértékeiben, láttuk
1782-dik eszt. M. G. Nagy Mihályi Sztáray Mi-
hály Úr T. Ns. Szabolts Vármegye' fő-Ispánnya'
Intellálásának örömeire készült, és azután a' Magyar
Hírmondó által hirdettetett példában. Jámbusokat még
nem Köz-világosságon, nagy embereknél volt szeren-
tsém különösön látnom. Tsak azokban szolgáljanak
hát például az enyimék, (még jobbak érkeznek)
mellyek leg-alább, az én tudtomra másoknak próbá-
lásiának. Verseim nem színté most újjolag készül-
tek; mivel edgy darab időtől fogva, ugyan azon
Apollónak nem versírói, hanem orvosi óltára előtt
ábitatoskodom: de miért nem lehetnének példák, ha
régebben kerültek-is? Légyen első ez, ámbár nem
leg-elkészültebb, melly edgy gyenge szülött' halála
alkalmatosságával íratott 1781. esztend.

Anapestus - Mértékekre.

Ah! melly szomorú ez az óra;
Zokogó feregünk bizonyította!
Mert bús libitinai szóra
El-epedt ajakit kiki nyítja.
Edgy gyenge virág el-enyézik
Mikoron alig érte nyitását!
Meg-emészto férge tenyészik,
'S nem hagyja tovább maradását.
Edgy gyenge tűzetske, jelessen
Tsillámlva, szemünkbe tsapódék:
De kilobbant lángja, sebészen
El-aludt, 's hamúval be-vonódék.
Jaj! víg örömünk' elejében
Elenyészett gyenge virágunk!
Jaj! zöld tavaszi levelében
Lenyefett, 's elesett jeles águnk!
Jaj! melly hamar el-mene tőlünk
Szép hajnala drága napunknak!
Hamar el-vítetik mi előlünk
Kit igen szereténk mi magunknak.
De szemünk vizeit, hamújára
Tsakugyan meg-eredve ne hintse!
Lám gyermeki gyenge korára
Odament, hová Jéfusa, kintse.
Atya adta kezébe Atyának,
Bizonyos lesz gondviseleése:
Illő, hogy az édes Anyának,
Szünjék szeme' zápor esése.

Az *Alké* mértékét-is meg-próbáltam 1782-dik Eszt.
Bőjt más havának 19 nap. Jófes napja' alkalmatos-
ságával, a' Keresztyéni Türedelmet illető Kegy, Kir.
Végezéséről, és Fels. II-dik Jófes Kegy. örökös
Királyunkról való Elmélkedésemben], melly így
kezdődik:

Az

Az Alké mértéki szerént.

Örvendj Magyar-Nép a' te Királyodon,
 Örvendj reménylő két Haza dolgodon
 Ládd, fok keserves kéreményed
 Istened im megadá reményed.

Fénylő egéből rád leveté fzemét,
 Meg-nézte benned bús Jérusálemét,
 Romlása, hogy távozzon, intett,
 Arvá leányira rá tekintett.

Kertének immár mord tele távozik!
 Vidám tavaszfa' napja ma változik!
 Meg-hervadott rósája szépül;
 Köfala' romladozása épül.

A' nyögögélő Gerlitzze zengedez,
 Zöldes mezőnkben szép szava tsergedez,
 A' száraz ágról már le-fzálnak,
 Sok pánaszok nagy öröme válnak.

Minden hírében már ma hagyattatik,
 Minden szabad lefzsz: vízfzszá adattatik
 A' lalkiesméret-szabadság,
 Mellyet-is, óh zabolázni vadság! 's a' t.

Trokhéus lábakrais indítottam Verseket. Mellyekről haljuk Geszner' ítéletét. A' Trokhéusi egész Vers, ritka dolog: de maga a' vers igen szép, könnyű (futású) és alkalmas a' vidámságra, ismét: — Egész Verset látni, ritkaság. En hozzá adom, hogy mind a' hová igazit Geszner, a' Catullus' Privilegiumára, mind másoknál, a' kiket olvastam, soha Deákúl egész Trokhéus Verset még nem leltem. Igaz, hogy nem is szükséges, hogy fok vers edgy végbe mind Trokhéus lábokból áljon. Magok a' Deák Versírók ékecségül téfzik minden másodiknak (a' hól másképpen nem sül) a' Spondéus lábat: de a' Nyelv nagyobb hajtható voltának a' jele, ha még-

is néha találtatik egész Vers-is. Azon mértékre ké-
szült ez, edgy téli víg napra, 1782-dik eszt. a'
melly tsak kevés versekben-is vizsgálja valaki, men-
nyi az egész Trokhéus:

A' nap öszve vett világit ablakunkba sütteti,
Tél időbe, bár tekíntsed, ékesüi tekínteti?
Még alig, hogy kezde jöni szép világa fel-felé,
Nem tudom, mi furtsa kedv már szíveinket el-telé.
Majd tovább-is, hogy mosólygó fénye felyebb lép-
degel,
Mind nagyobb nagyobb ferénség szíveinkbe kel-
degel.

Nem tudom, mi féle nap lesz, mely ma hoz-
zánk érkezik.

Látom azt, hogy víg örömmel kezdetén ígérkezik,
Mínt ha minden órán hívna, hogy ma vígadozni kell;
Titkos indító erő ez, e' napunkba! hinni kell! 's a' t.
Ezen Verseknek kétfézer Versbe való írására az in-
ditott: hogy *Geszner* meg-kedveltetvén velem a' Trok-
héus Verseket; azon *Catullus'* Privilégiumát, ha-
sonló mértékes Versekbe Magyarra fordítottam,
hól igen könnyű móddal, néhól néhól két Versek
egyenlő végezetre esvén, a' Versek' kedveségét
nevelték, abból valók ezek:

A' bújálkodó szerelmek a' tavaszhoz illenek.

A' madárcák párosodni erre kelve kezdenek.

Naplementi gyenge széltől meg-telett két tsetseit
O ki-fejvén, nedvesíti meg-hevített lepleit (Vénüs)
O tsepegtet éjjelenként harmatoknak gyöngyeit,
Mint a' híves éjtízakának nedvesítő tseppjeit,
Mellyek a' fűzfalak' ágán tundókölve fénylenek,
Es azok hegyére folyván terhesfedni kezdenek:

'S addig addig terhesednek, végre hogy tsepegdegel
A' le-hulló víz, 's kereded kis tsómóba esdegel.

A' mezötis, hogy tenyészszén, a' szerelmek öntözik,
A' szerelmek' édes izét a' mezők-is érezik. 's a' t.
Ezen Verseknek formáját már a' végezetes Versírók-
is követik, még pedig, vagy két egész Versnek
tsinálván, meg-edgyező végezetit; vagy a' melly
szebb: a' közepén eső meg- szakasztásra - is hasonló
végezeteket ejtvén. Ezeknek formája vólt, melly
ugyan 1782-ben a' Magyar Hirmondó által hirdet-
tetett:

Látja *Fébus* edgy út' végenn, *Dafnét* Döri ker-
tében.

Tsudálkozik, hogy mint régen Nem fut-el ij-
jedtében. 's a' t.

Illyen, *Pliniusnak*-is, a' fordítást, és a' Versírás-
nak-is ottan ottan gyakorlását javasló szép levelé-
ben lévő ama Deák Verseknek fordítása: *Ut laus*
est Cerae &c. Lib. VII. Epist. IX.

A' lány viasznak miképpen szolgál dítseretére,
Hogy a' kéznek mindenképpen nyomúl intézésére.
Es most *Márs'* képét mutattya, most a' bölts *Mi-*
nerváét,

Most a' *Vénusét* láttattya, most a' *Vénus* fiáját;
Mint a' friss vizek' bövsége, nemtsak ólt lángokat-is;
De mérsékelt hívesége nevel virágokat-is:

Úgy az emberi elmének, tölle mennéltöbb lehet,
Még annyival több félének, illő, ha meg-felelhet.
Vagy még ezeket-is jobban tzifrázva, mint *Ham-*
lét szomorú játékában elő forduló ama' Versek'
fordításában: *Zweifle an der Feuershitze* 's a' t.

Kétkedhetsz, a' mi éget, Valyon igazán tűz-é?
Kétkedhetsz, fetétséget Valyon a' nap elűz-é?
Akár mély fzent igazságot Mint hamisat meg-
vethetsz;

De hogy te engem' meg-győztél,
Szerelmedre le-kötöztél,
Szívem! nem kétkedhetsz.

Illyen ama' Horátzius' Verseinek fordítása: *Defluit
saxis agitatus humor, Concidunt venti &c. Carm.
L. I. Od. XII.*

A' kösziklák meg-száradnak A' rájok verthaboktól,
Meg-áll a' szél; meg-szakadnak A' fellyek magoktól,
A' hánykodó hab el-terül,
Az ég ki-tisztúl, ki-derül; Mert sügnek mint U-
roktól.

Végre vagynak a' Hang-mértékes Verseket írónál
tsak hangzatból álló Trokhéusok-is, mellyeket edgy-
nehányszor véve, úgy vetnek utánnok edgy is
hangzatból álló egész Trokhéust, így:

Hozzatok Másák virágot,
Zöld borostyán, 's mirtus ágot,
Hélikonnak szép hegyéről,
A' Poéták' erdejéről,
Hogy fejének tiszteletre
Küldjem ezt emlékezetre
Eljen, éljen tisztelettel meg tetézve Gyöngyöf.

F e l e n t e s.

Minthogy a' Magyar Athéná-nak Ki-adója a'
közelebb múlt József napig tette vala a' termi-
nust, az abba való Relációknak bé-küldésére, so-
kan tette nek kérdést levelekben a' Ki-adóhoz, ha
nem lenne-é késő most, vagy ez után-is a' féleket
ké-

bé-küldeni? Mellyre tudokra adja a' Ki-adó min deneknek, hogy mivel az O és Új Testamentomra Mutató Tábla az Athénának Ki-jövetelit Septembe- rig fogja hátrálni, tehát egész első napjáig Septem- bernek örömmel fogja venni a' Tudósítáfokat, mint színtén eddig. Sőt kéri-is vizfont, hogy a' kiknek Biographiájok a' meg-nevezett Auktorokba meg nin- tsenek, és magok-is el-nem küldötték, küldjék-el, vagy magoknak tulajdonítsák ha ki-maradnak. Az O és Új Testamentomra Mutató Tábla nem léfzen több 80 árkosnál, és így az' árra-is a' Subscriben- fekre nézve két Forint léfzen, a' Prénúmerátorokra nézve 35 garas.

Szólt a' Músa: „A' Magyar Hélikon' érde- mesebb tagjai, sőt mind azok, valakiknél akár mos- tani, akár régi, de még nyomtatásban nem lévõ Versek, vagy egyéb Magyar Hazánkat illetõ ne- vezetes tudománybéli írások, és a' közönséges ol- vasást meg-érdemlõ munkák találatnak; bizodalma- san kéretnek, hogy azokat a' szüntelen köztök uta- zó Magyar Kurirnak táskájába tenni, és mennél hamarébb Bétsbe küldeni ne terheltefsenek, hogy a' Publikumnak annál érdemesebb dolgokkal ked- veskedhetsünk: kéretnek hasonlóképpen, hogy fel- küldendõ munkájokat, tisztán, és minden hiba nél- kül írassák-le, és úgy indítsák útnak, hogy annál ke- velebb baj légyen velek.
